

17.48x21.41	1	עמוד 23	הארץ - כותרת	08/07/2016	54105114-1
עיריית ירושלים - 88072					

קבוצת "בית ריק" בירושלים מצאה בית מלא בהיסטוריה

אמנים שנכנסו למבנה נטוש חשפו את קורותיו, וזכו לביקור מצד פלסטינית שגרה בו עד 48'

ואפילו חנות המציעה "משכחות", מזכרות עם לוגו המפעל הרומזות להשכחת הבית ההיסטורי.

בינתיים חשפו חברי הקבו צה את תולדות המבנה, ואף זכו לביקור טעון מצד צאצאית של מייסדי הבית. האזור שבו הוקם הבית מוכר כ"שכונת מחנה יש-ראל", או "שכונת המערביים". זו השכונה היהודית השנייה שהוקמה מחוץ לחומות, ב-1865. הבית המפואר הוקם בקצה הש כונה הקטנה על שטח גדול מוקף חומת אבן על ידי ראש משפחה ערבית-נוצרית עשירה בשם אב-טון סראפין בין 1870 ל-1890. ב-1948 עזבו בני המשפחה את הבית ונמלטו למזרח ירושלים. הגילוי של בני המשפחה התאפ-שר בזכות צירוף מקרים, לאחר שאחת האמניות המעורבת בפ-רויקט סיפרה על הבניין לידיד שלה, וזה היה שמדובר בבניין שהקימו בני משפחתו.

זמן קצר אחר כך, לפני כח-דש, באה למקום קלייר סראפין, בת 96, שהתגוררה בבית בין 1944 ל-1948. "היתה הרבה מאוד התר-גשות, היא הסתובבה מחדר לחדר וסיפרה על ציורי הקיר, הכל בש-כרי מלים", מספר ירון.



המבנה ההיסטורי, סמוך לרחוב אגרון, שלטום צילום: אמיל סלמן

אלעד ירון, חבר הקבוצה: "היה חשוב לנו להציף את ההיסטוריה, אנחנו לא מצניעים את זה"

גדול בעמק רפאים. לפני שנתיים הקימו חברי הקבוצה בחווה נטר-שה ליד טיילת ארמון הנציב את "הקיבוץ", שבדומה ל"מפעל" כלל אלמנטים שונים מחיי הקי-בוץ כמו חדר אוכל, מכבסה, גי-נת ירק, והכל עם טוויסט אמנותי. בהמשך הם ייצרו את "השיירה", אירוע נודד של תרבות על גלג-לים ברחבי ירושלים.

פתיחת "המפעל" במבנה הנ-טוש היתה הפעם הראשונה שה-קבוצה נכנסה למבנה בהסכמה, ואפילו בעידוד הרשויות. החברה העירונית עדן, האחראית לפי-תוח מרכז העיר, התירה לחברי הקבוצה להשתמש במבנה למשך הקיץ. בשבוע שעבר נחנך הפ-רויקט, והוא כולל סלון שבו מת-קיימות הופעות, תנור בוץ לסד-נאות בישול, מייצגים אמנותיים

ניר חסון

מעטים הבניינים הגדולים בירושלים שהחוקרים לא יודעים לספר עליהם. רוב הבניינים ההיס-טוריים מתועדים היטב בתעודות, תצלומים ומפות. אבל מאחורי החזית המפוארת של מלון וולדורף אסטוריה ברחוב אגרון, מס-תתר בניין ישן וגדול למדי שאיש לא ידע לספר עליו. היה ידוע שהוא נבנה במאה ה-19 והשתייך לבעלים ערבים עד ל-1948. אבל איש לא ידע מיהם אותם בעלים, מה עלה בגורלם ולמה שימש הב-ניין הגדול בן שתי הקומות. לא-חר מלחמת העצמאות ניתן הב-ניין לעיריית ירושלים ושימש כמה מוסדות חינוך. בעשור האח-רון הוא עומד נטוש ומוזנח, מוסתר לחלוטין על ידי המלון המפואר.

לפני חודש נכנסה לבניין קבר-צת האמנים "בית ריק", המתמחה בתפיסת נכסים נטושים בירוש-לים ושימוש בהם כזירה ליצירת אמנות. הפעם, לשם שינוי, נכנסו חברי הקבוצה אותו ל"מפעל", מיוס-מכות והפכו אותו ל"מפעל" אמנותי מורכב שיפעל בבית במ-שך כל הקיץ. המפעל כולל מחל-קות שונות המדמות מפעל ייצור קלאסי מהמאה ה-20.

"מחלקת הייצור", למשל, בנ-תה את כל הרהיטים והחפצים במ-קום מדברים שנאספו בובל; "מח-לקת משאבי אנוש" מגייסת את האמנים, "ועד העובדים" אחראי לפעילות הפתוחה לציבור; ומח-לקת "מחקר ופיתוח" של "המפ-על" התמקדה במחקר על תולדורף תיו של המבנה. אחרי מחקר ארוך

פיצחה הקבוצה את חידת הבניין. המפעל הוא הפרויקט השישי של קבוצת "בית ריק". הקבוצה, שהגרעין שלה מורכב מבוגרי בתי הספר לאמנות בירושלים, הוקמה ב-2011 בשלהי המחאה החברתית. "מיתוס ההקמה" כולל ישיבה על גג של בניין נטוש כלילה האח-רון של המחאה החברתית, בסוף קיץ 2011. "ישבנו על הגג, הב-נו שזה מסתיים והתחלנו להעלות רעיונות", מספר אלעד ירון (29).

"התחושה היתה שאנחנו מחפ-שים בית, ואז אמרנו 'בואו נייצר מקום'", מוסיף נטע מייזלס (33). שניהם מגרעין המייסדים. הש-לב הבא היה פלישה לבית המ-לון "הנשיא", שעומד נטוש בשכר-נת טלביה. הקבוצה פעלה בו במ-שך כמה חודשים, ואחר כך נכנסה ל"מכון הסיבים", מבנה היסטורי